

Norges vassdrags- og energidirektorat
Konsesjonsavdelingen
nve@nve.no

3502 HØNEFOSS, 2. februar 2018

Deres ref.: 201706765-2
Vår ref.: Fly-006-18

Rehabilitering av dam Flyvatn. Kommentar til høringsuttalelser til søknad om fravikelse av konsesjonsvilkår og manøvreringsreglement.

Foreningen til Bægnavassdragets Regulering (FBR) søkte den 15. september 2017 om tillatelse til å fravike vilkår nr. 12 og manøvreringsreglementet i konsesjon for Flyvatn, meddelt 15. februar 1957, i forbindelse med oppgradering og rehabilitering av dam Flyvatn i Vestre Slidre kommune.

For å gjennomføre tiltaket søker FBR om tillatelse til å:
Stenge vegen over dammen i følgende tidsrom: 1. mars til 15. november 2019, og 1. april til 31. oktober 2020, og senke og holde vannstanden i Flyvatn inntil 1 m under HRV i perioden fra 1. juli til lågvassperiodens begynnelse i 2019 og i 2020.

NVE sendte søknaden på høring den 15. november 2017, med frist for uttale 12. januar 2018. Søknaden ble kunngjort i Valdres og Hallingdølen den 16. november 2017.

Innen høringsfristen er det innkommet uttalelser fra: Fylkesmannen i Oppland, Vestre Slidre kommune, Hemsedal kommune, Vestre Slidre fjellstyre, Stølsvegen Panoramavegen, Grunke sameie, Lykka sameie, stølsbrukere i Baklia og Ole Haakon Opperud.

Lykkja sameie representerer gårdbrukere i Hemsedal som leier jord på østsiden av Flyvatn. Stølsbrukere i Baklia er gårdbrukere i Vestre Slidre med støler på vestsiden av Flyvatn. Ole Haakon Opperud har bosted på østsiden av dammen.

NVE har den 25. januar 2018 bedt FBR om å kommentere de innkomne høringsuttalelsene.

Stengning av vegen over dammen under anleggsperiodene

Kommunene, Panoramavegen, Fjellstyret, og stølsbrukere i Baklia, ber om at det blir bygget en midlertidig omkjøringsveg med bru over Flya nedstrøms dammen, til bruk under anleggsperioden. Begrunnelsen er at den omsøkte vegstengning vil medføre ulemper for turister, hyttefolk, jegere, fiskere og ellers gjennomgangstrafikk under høgsesongene.

Panoramavegen anfører også at det under høgsesongen passerer 130 biler i døgnet, og at stengning vil medføre tap av bominntekter. Stølsdriverne i Baklia anmerker at det blir lang omkjøringsveg for stølsdriften.

Det vises til at dagens bru og veg som regulanten anla i 1958-59 skjedde til erstatning for ei bru som tidligere gikk over elva Flya. Man legger til grunn at regulanten i medhold av konsesjonsvilkårene har plikt til å holde vegen åpen. Stølsbrukere i Baklia viser også til privatrettslig skjønn av 22. november 1957.

Lykkja Sameige ber om at det gjøres mulig i perioder å trafikkere over dammen for bønder og andre næringsdrivende.

Ole Haakon Opperud oppgir at han bruker vegen over dammen ofte, og at stengning vil innebære tapte inntekter. Han ber om at det bygges ny permanent veg på nedsiden av dammen, alternativt at vegen over dammen holdes åpen i helgene i anleggsperioden.

Fylkesmannen i Oppland uttaler seg ikke om vegstengningen, men ber NVE vurdere synspunkt fra Vestre Slidre kommune.

FBRs kommentar

Det er riktig at etablering av vegbru og veg over dammen var en forutsetning for konsesjon. Fravikelse av vilkår i konsesjon er imidlertid et offentlig anliggende, og pkt. 12 gir mulighet for at vegen kan stenges når spesielle forhold tilsier det:

«Veger og bruer som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri benyttelse for almenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget»
(Vår understreking)

Det vil etter vårt syn medføre vesentlige framdrift- og sikkerhetsmessige ulemper å holde anleggsområdet og vegen over dammen helt eller delvis åpen for allminnelig ferdsel under anleggsperiodene. Vi kan heller ikke se at det er allmenne hensyn som tilsier at det er samfunnsøkonomisk forsvarlig å bygge mildertidig kjøreveg forbi anleggsstedet, og i enda mindre grad en ny permanent veg. Vi minner om at dagens bru i 2014 ble forsterket for over 5 mill. kr, og at den vil bli ytterligere utbedret ved den kommende rehabiliteringen.

En ny veg ville bli minst 1,5 km lang og i praksis måtte utføres som om den skulle være permanent. Selv om det legges opp til å holde vannstanden under HRV i sommerperioden, må det tas høyde for at den kan bli flomoverløp som ei ny bru over Flya måtte dimensjoneres for.

Kjøreveg og ny bru vil i seg selv medføre betydelige og kostbare inngrep, som må fjernes etterpå. Ventelig vil et slikt tiltak forsinke prosjektet med en byggesesong. Vi minner også om at regulanten heller ikke rår over ubegrensede arealer ved dammen.

Med unntak av en kort periode i 2014 under utbedring av brua, har vegen over dammen vært holdt sammenhengende tilgjengelig for almenheten og brukere i snart 60 år. Vi mener det er i samsvar med vilkåret at regulanten i dette helt spesielle tilfellet når anlegget skal underkastes en større rehabilitering, gis mildertidig anledning som omsøkt, til å stenge vegen for å gjennomføre tiltaket.

De midlertidige ulempene som påføres brukere og allmenne interesser ved at vegen over dammen stenges, er i hovedsak lengre omkjøring via andre veger. Innfartsvegene til området vil imidlertid bli skiltet på en måte som i god tid varsler om at vegen over dammen er stengt.

Vår erfaring fra Tisleiaprojektet er at man kommer allmenne fritidsinteresser langt i møte ved å etablere passeringsmulighet for gående og syklende. Når det gjelder aktive stølsbrukere i Baklia og Lykkja som blir påført ulemper ved vegstengingen, er vi villige til å dekke dokumenterte merutgifter som stengningen medfører. Alternativt vil vi under kontraktforhandlingene med entreprenør vurdere om disse stølsbrukerne kan gis anledning til å passere over dammen med traktor til nærmere definerte tidspunkt. Med godt samarbeid lot dette seg gjøre under siste sesong av Tisleiaprojektet.

Senkning av vannstanden til 1 m under HRV fra 1. juli til lavvassperioden begynnelse i 2019 og 2020

Kommunene og Fylkesmannen ser at det kan medføre noen ulemper ved at vannstanden i magasinet holdes 1 m under HRV gjennom sommeren, men går ikke imot at manøvreringsreglementet kan fravikes som omsøkt.

Vestre Slidre fjellstyre ønsker at vannstanden kan være som normalt gjennom størstedelen av sommersesongen. De anfører at senkning av vannstanden vil medføre vansker med båtutsett og gjøre fiske mindre attraktivt, noe som vil medføre tap i fiskekortinntekter. Fjellstyret mener at en bør vurdere å korte inn på byggeperioden. Fjellstyret uttrykker avslutningsvis forståelse for at utbedringsarbeidet må gjennomføres, men ber om det blir gjort på en måte som medfører så små ulemper som mulig.

Panoramavegen ber om at det gis beskjed i god tid før vannstanden skal heves og senkes.

Grunke sameie mener at vannstand 1 m under HRV gjør det umulig å få tilgang til Flyvatn i juni måned. Grunke sameie spør om ikke anleggsperioden kan kortes ned slik at rehabiliteringen er ferdig til juni 2020, ved å begynne før og kontraktsfeste tidligere ferdigstillelse og /eller tilføre mer ressurser til prosjektet.

FBRs kommentar

FBR innser at omgivelsene vil oppleve fravikelsen fra manøvreringsreglementet som negativt i forhold til den over flere 10-års tilvante situasjon, der magasinet i praksis er fylt til primo juni, holdt fylt hele sommeren og med overløp til Flya på elvestubben ned til Veslevatn.

Gitt høringsuttalelsene fra kommunene og fylkesmannen legger FBR til grunn at representanter for allmenne interesser er enig med regulanten i at den omsøkte fravikelsen fra manøvreringsreglementet er vesentlig for å få gjennomført tiltaket.

Det er korte anleggsperioder i fjellet og krevende klimatiske forhold. Den framdriftsplan vi har lagt til grunn er allerede stram. Oppstart på dammen må skje på ettermøte/vår på nedtappet magasin.

Flyvatn har, som nevnt i søknaden, et lite magasinivolum i forhold til nedbørfeltets størrelse og avløp. Vannstanden er helt avhengig av tilsiget, og lukene har begrenset kapasitet. Selv om vi søker å holde vannstanden på HRV -1 m gjennom sommeren, er det slett ikke sikkert vi greier det hele tiden, og det må tidvis påregnes overløp. Det må også tas høyde for at arbeidet må avbrytes hvis det blir flom.

Mens arbeidene på topp og nedstrøms på fyllingsdammen i noe mindre grad er avhengig av vannstand, er framdriften for arbeidene på betongdammen helt avhengig av å kunne holde vannstand og avløp over dammen under en viss kontroll. Arbeidene her omfatter støping av over 1000 m³ betong, hvorav halvparten på vannsiden.

Vi mener det er nødvendig å ha to sesonger med lav vannstand for å få gjort ferdig arbeidene, og kan ikke se hvordan det skal la seg gjøre på én byggesesong. Det hjelper heller ikke å starte tidligere på høsten 2018, da er magasinet fylt.

Vi ser det som vanskelig å gi beskjed om hvordan vannstanden vil utvikle seg til enhver tid, Det er imidlertid mulig å holde seg oppdatert på vannstand ved å bruke SMS tjenesten («FLY» til 468 26 764).

Andre forhold og avslutning

Fjellstyret anfører at det i samband med anlegget er ønskelig at det blir gjort tiltak for å sikre vannføring i elvestubben nedstrøms overløpet i år med liten vannføring.

Overløpet har i dag en smal utsparing med bjelkestengsel på vestsiden, der man i sin tid forberedte for fiskepassasje. Her renner det alltid noe vann gjennom om sommeren. Vi kan tenke oss å vurdere, hvis Fylkesmannen og fjellstyret er enig, å støpe igjen denne utsparingen og erstatte den med en utsparing nærmere midten på overløpet, utformet slik at det ved HRV gir en vannføring svarende til minstevannføring om sommeren.

Når det gjelder tiltak som terskler osv. er dette forhold som må avklares i samråd med Fylkesmannen og NVE. Vi er i utgangspunktet skeptiske til å anlegge terskler på den aktuelle strekningen. Som Fylkesmannen anfører blir den tørrlagt vinterstid og bidrar ikke til rekruttering av fisk. Eventuelle terskler her kan i større grad medføre at fisk blir stående utover høsten og med det i fare for å fryse inne.

Mange av høringsinnspillene poengterer de midlertidige negative konsekvensene av tiltaket. Vi vil avslutningsvis gjøre oppmerksom på de langsiktige fordelene. Når det hele er ferdig vil dammen få nytt veglegeme tilpasset dagens standard, og oppgradert bru. De berørte områdene ved dammen vil bli satt i stand slik at de framstår som minst like attraktive for allmenheten som i dag.

Med vennlig hilsen
For Foreningen til Bægnavassdragets Regulering

Øyvind Eidsgård

Gunnar Fagerås

Kopi: Skagerak Kraft